Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan
asunto- ja ympäristöjaosto
HE 60/2017 vp
31.5.2017

talouspäällikkö Timo Jaakkola
hallitussihteeri Merja Huhtala (Hituran kaivos -asia)

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2017 lisätalousarvioksi (pääluokka 35)

35.01. 01 Ympäristöministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

– Momentille vähennystä 13 000 euroa

Vähennys on siirtoa momentille 23.01.01 valtioneuvoston lehtihankintojen keskittämiseen lopuilta osin valtioneuvoston kansliaan.

35.10.20 Ympäristövahinkojen torjunta (siirtomääräraha 2 v)

– Momentille myönnetään lisäystä 5 000 000 euroa

Belvedere Mining Oy:n Nivalassa omistaman Hituran nikkelikaivoksen (nikkeli, kupari, koboltti, platina, palladium) toiminta on päättynyt ja yhtiö on asetettu konkurssiin 28.12.2015. Kaivostoiminta on ollut pysähdyksissä kesästä 2013 alkaen, koska nikkelin maailmanmarkkinahinta on ollut matala. Yhtiö on huolehtinut kaivosalueen likaantuneiden vesien jatkuvasta pumppauksesta ja puhdistamisesta konkurssin alkamiseen asti. Vallitsevassa tilanteessa, jossa kaivoksen toiminta on keskeytyneenä ja konkurssimenettely on käynnissä, valtion on viime kädessä varauduttava rahoittamaan ympäristövahinkojen estämistä.
Hituran kaivosalueelle on vuosina 1992—1996 tuotu Kokkolan kobolttikemikaalitehtaalta jarosiittia 0,45 Mt, joka on läjitetty 3,5 ha:n alueelle. Jarosiittikasan ja rikastushiekka-altaiden läpi suotautuva vesi saastuttaa pohjavesiä sekä maaperää ja ohjautuu Kalajokeen. Ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi vuosikustannukset ovat n. 0,9 milj. euroa.
Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus (POP ELY) ryhtyi kaivosalueella vuonna 2016 välttämättömiin toimenpiteisiin ympäristövahinkojen ehkäisemiseksi ja rajoittamiseksi. Ympäristöministeriö rahoitti toimien kuluja 298 000 eurolla momentilta 35.10.61. Vuoden 2016 toisessa lisätalousarviossa myönnettiin 520 000 euroa käytettäväksi konkurssimenettelyyn ja lisäselvityksiin kuluvana aikana kaivosalueen ympäristövahinkojen torjuntaan ja kaivannaisjätteiden jätealueiden sulkemistoimien suunnitteluun. POP ELY on ottanut käyttöön kaivoksen ympäristönsuojelulain ja ympäristöluvan mukaisen 1,99 milj. euron vakuuden. Vakuutta voidaan käyttää rikastehiekka-altaan ja sivukivien läjitysalueiden sulkemistöihin.
POP ELY on tilannut suunnitelman kaivoksen ympäristöluvan mukaisesta sulkemisesta, mikä edellyttää koko rikastushiekka-alueen (mukaan lukien jarosiittikasa) peittämistä. Suunnitelman lähtökohtana on myös tehostaa vesienkäsittelyjärjestelmää ja saada kaivosalueen vesitase hallintaan sekä lopettaa pidemmällä aikavälillä saastuneiden pohjavesien ja suotovesien käsittely tarpeettomana.
Kaivoksen sulkemistoimet tehdään kolmessa osassa ja niiden arvioidaan kestävän 5—15 vuotta. Kustannukset ovat ympäristöluvan mukainen vakuus huomioon ottaen yhteensä noin 15—20 milj. euroa. Kai-

voksen sulkemistoimien noin kaksi vuotta kestävään ensimmäiseen vaiheeseen arvioidaan kuluvan 5 milj. euroa v. 2019 loppuun mennessä.
Pitkän sulkemistoimenpideajan vuoksi momentti on tarpeen muuttaa kolmevuotiseksi siirtomäärärahaksi.

35.10.22 Eräät ympäristömenot (siirtomääräraha 3 v)

- Momentin perusteluja muutetaan siten, että määrärahaa saa käyttää enintään 86 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen, josta enintään **20** henkilötyövuotta määräaikaisen henkilöstön palkkaamiseen kohdan 6) ja 28 henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkaamiseen kohtien 1), 2), 3), 7) ja 8) tehtäviin.

- Aluehallinnon uudistuksen valmistelua tehdään 18 tulevan maakunnan alueella. Uuden hallinnon valmistelu on laaja prosessi, joka vaatii aluehallinnossa aluehallintovirastoilta ja ELY-keskuksilta merkittäviä henkilöresurssipanostuksia valmisteluun. Aluehallinnon kokeneet asiantuntijat ovat mukana eri valmisteluryhmien sihteereinä, puheenjohtajina ja jäseninä. Samaan aikaan aluehallinnon on hoidettava kuitenkin niille lainsäädännön mukaan kuuluvat ympäristöhallinnon tehtävät. Aluehallintovirastot ja ELY-keskukset tarvitsevat lisää henkilöstövoimavaroja, jotta ne voisivat käyttää asiantuntijoitaan käynnissä olevaan uudistustyöhön. Momentin määrärahasta osa on varattu aluehallinnon kehittämiseen. Aluehallinnon kehittämisrahan htv-kiintiö on kuitenkin jo käytetty vuoden 2017 osalta. Momentin perustelujen kohtaan 9) ehdotetaan **5 htv:n lisäystä** ympäristötehtäviin liittyviin yhteisiin kehittämishankkeisiin.

35.20.02 Rakennetun ympäristön ja rakentamisen digitalisaatio (siirtomääräraha 3 v)

- Momentin perusteluja muutetaan siten, että määrärahaa saa käyttää:
  1) rakennetun ympäristön ja rakentamisen digitalisaatio (KIRADIGI) -hankkeesta aiheutuvien menojen, kansainvälisen yhteistyön kulujen ja menojen maksamiseen
  2) avustusten maksamiseen valtion liikelaitoksille, kunnille, yrityksille ja muille yhteisöille em. hankkeeseen liittyviin kokeiluhankkeisiin
  3) EU:n rahoitukseen liittyvien omarahoitusosuuksien maksamiseen.

  Käyttötarkoituskohtia täsmennettiin vastaamaan paremmin hankkeen menoja.

35.20.60 Siirto valtion asuntorahastoon

- Avustukset
  Momentin perusteluja muutetaan siten, että vuonna 2017 saa valtion asuntorahaston varoista myöntää avustuksista erityisryhmien asunto-olojen parantamiseksi annetun lain (1281/2004) mukaisia avustuksia yhteensä enintään 119 000 000 euroa.
  Lisäksi momentin perusteluja muutetaan siten, että vuonna 2017 saa valtion asuntorahaston varoista myöntää asuinrakennusten ja asuntojen korjausavustuksista annetun lain (1087/2016) mukaisia avustuksia yhteensä enintään 26 000 000 euroa.
  Hissien asentaminen olemassa olevaan asuntokantaan on osoittautunut tehokkaaksi toimenpiteeksi ikääntyvien kotona asumisen edistämiseksi. Tämän vuoksi erityisryhmien asunto-olojen parantamiseksi myönnettävien avustusten myöntämisvaltuudesta siirretään 11 milj. euroa käytettäväksi hissien asentamisen avustamiseen.